

مستطكر شهيد
استاد
مورثت
مكلمه

عرفان حافظ

بني
معدن نور

➤ مقدمه > عرفان عملی: طی منازل سیر و سلوک از ابتدا تا انتها (يقظه تا فناء في الله)
عرفان نظری: بینش خاص عرفا در مورد هستی و انسان

➤ مقدمه

➤ راه‌های شناخت حافظ > تاریخ : عالم فاضل، نه شاعر و صوفی
< دیوان وی

حافظ یک شاعر هنرمند و عرفان تنها به عنوان سوژه در اشعار وی ← عدم امکان شناخت وی
به دلیل عدم حجیت ظاهر کلام

اشعار حافظ تحت تأثیر حالات مختلف او بین المشرق و المغرب
ظاهر اشعار حاکی از فسق و فجور او و عدم امکان تأویل عرفانی آنها

جبری‌گری: عدم آزادی در مقابل قدرت خاص

حیرت : عدم امکان درک و حل معمای دنیا

پوچ‌گرایی: نهیلیسم بدتر از شک

انکار قیامت: همه چیز منحصر در دنیا و عدم وجود آخرت

• مبانی جهان‌بینی حافظ
در این تئوری

دم‌غنیمت شمردن : خلاصه در دنیا محوری

شاهدبازی: زنان و پسران ملعبه و مسخره او

گدایی و در یوزگی: محتاج و وابسته بودن به دیگران

مداحی: مدح حکام بزرگ زمان خویش

• نتیجه عملی

➤ مقدمه

➤ راه‌های شناخت حافظ > تاریخ : عالم فاضل، نه شاعر و صوفی
➤ دیوان وی ←

حافظ یک شاعر هنرمند و عرفان تنها به عنوان سوژه در اشعار وی

اشعار حافظ تحت تأثیر حالات مختلف او بین المشرق و المغرب

ظاهر اشعار حاکی از فسق و فجور او و عدم امکان تأویل عرفانی آن‌ها

عشق، مستی و عیاشی مربوط به دوران جوانی و تقوا، پاکی و گریه سحر مربوط به پیری حافظ
شعر حافظ همه عرفان است و بس

• زبان سمبلیک عرفا > بهتر شدن کلام به خاطر فصاحت و بلاغت و زیبایی در الفاظ سمبلیک
کوتاه بودن الفاظ بشر از افاده معانی عرفانی و عاشقانه

وحدت وجود : عدم وجود وجودی جز وجود خداوند و موجودات تجلی و ظهور آن

وحدت تجلی : همه عالم محصول یک جلوه حق ← وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ

عشق : برخلاف فلاسفه عشق راز خلقت نه علم

حیات و تسبیح عمومی موجودات : همه چیز عاشق خدا و مسبح او

عالم مظهر جمال و جلال : عدم وجود نقص در عالم

معاد : بازگشت همه اشیاء به سوی خدا ← إِلَيْنَا الْمَصِيرُ

عدم اعتبار استدلال : لزوم تهذیب و عدم کفایت عقل و علم برای رسیدن به معرفت

نظام احسن : عالم تجلی خداوند و به همین علت عدم وجود نقص در آن

مقام بالای انسان : انسان خلیفه الله الاعظم و عالم کبیر، و جهان عالم صغیر

موطن قبلی انسان : انسان پرتویی از عالم قبل خود و بازگشتش هم به سوی آن عالم

غربت انسان : عدم تعلق انسان به این عالم به دلیل نفخه الهی او

• اصول
جهان بینی
عرفان